

- [Вхід / Реєстрація \(/wp-login.php\)](#)

Menu ▼

[\(http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/feed/\)](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/feed/)

Пошук

ГРІНЧЕНКОІНФОРМ

суспільно-політичне видання

[\(.http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua\)](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua)

Do праці, брати!
В грінченків

Київ: (<http://time.is/Kyiv>) 14:19:24 / 4 березня 2020 р.

- [Політика](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/category/politics/>)
- [Економіка](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/category/economy/>)
- [Освіта і наука](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/category/educat-educat/>)
- [Суспільство](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/category/society/>)
- [Вікно в Україну](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/category/ukraine/>)
- [Ойкумена](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/category/world/>)
- [Спорт](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/category/sport/>)

Navigation ▼

• Головне

- [КРИМ НАШ!](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/krym-nash/>)

День спротиву окупації Автономної Республіки Крим та

- [МОВА МАЄ ЗНАЧЕННЯ](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/mova-maye-znachennya/>)

Понад 80% громадян України вважають українську мову

- [ВИЩА ОСВІТА: ГРЯДУТЬ ЗМІНИ](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/vyshha-osvita-hryadut-zminy/>)

Закон щодо змін у сфері вищої освіти

[Архів розділу»](#) (/?cat=9)

• Новини

- [Нові Шевченківські лауреати. «Брендоутворювачі»](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/novi-shevchenkivski-laureaty-brendoutvoryuvachi/>)

- [Вони читають. А ми?](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/vony-chytayut-a-my/>)

- [Скільки нас?](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/skilky-nas/>)

- [Будинок Леонтовича житиме?](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/budynok-leontovycha-zhytyme/>)

- [Молоде, мобільнішай!](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/molode-mobilnishaj/>)

- [На шляху до Олімпу.](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/na-shlyahu-do-olimpu/>)

- [Грінченківські мандрівники](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/hrinchenkivski-mandrivnyky/>)

- [Ресторан без відвідувачів](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/restoran-bez-vidviduvachiv/>)

[Всі новини»](#) (/?cat=21)

• Щоденник

- [Нова біда. Тепер з Уханя](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/nova-bida-teper-z-uhanya/>)

[Нова біда. Тепер з Уханя](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/nova-bida-teper-z-uhanya/>)

Під завісу старого року в Китаї виявили недугу, що спричиняє запалення легенів. Лише минулого тижня виявлено близько двох сотень нових хворих. [Читати далі...](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/nova-bida-teper-z-uhanya/>)

- [«Тут ангели чудяться...»](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/tut-angely-chudyatsya/>)

[«Тут ангели чудяться...»](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/tut-angely-chudyatsya/>)

Гарячий шоколад чи глінтвейн, ялинка, яка сяє на весь будинок, новорічні дзвіночки і дитячий сміх – так твориться передчуття казковості. Не [Читати далі...](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/tut-angely-chudyatsya/>)

- [Стенаристи та стратеги](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/stsenarysty-u-strategah/>)

[Сценаристи у «стратегах»](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/stsenarysty-u-strategah/) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/stsenarysty-u-strategah/>)

Це не лише український літак збито в Ірані, проти нашої держави відкрито ще один інформаційний фронт. І як показали оті декілька [Читати далі...](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/stsenarysty-u-strategah/>)

 [Архів розділу »](#) ([/?cat=33](#))

- Життя

- [\(http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/vyno-sorokarichnoyi-vytrymkyl\)](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/vyno-sorokarichnoyi-vytrymkyl)

[Вино сорокарічної витримки](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/vyno-sorokarichnoyi-vytrymkyl) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/vyno-sorokarichnoyi-vytrymkyl>)

Олімпійського літа 1980-го ми, обранці четвертого курсу журфаку столичного Шевченкового університету, під орудою нашого завзятого провідничого доцента Василя Васильовича Яременка висадилися

- [\(http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/uchytel\)](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/uchytel)

[Учитель](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/uchytel) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/uchytel>)

Завжди усміхнений, бадьорий і при ідеальному здоров'ї – саме таким залишився у пам'яті Валентин Васильович Савіцький із села Телепине, що на

- [\(http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/kryzhanivskyj-i-orky\)](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/kryzhanivskyj-i-orky)

[Крижанівський і орки](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/kryzhanivskyj-i-orky) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/kryzhanivskyj-i-orky>)

24 січня – вісімдесятилітній ювілей Володимира Петровича Крижанівського, народного депутата Верховної Ради I скликання (входив до складу тодішньої, справжньої Народної Ради,

 [Архів розділу »](#) ([/?cat=37](#))

- Тема

- [\(http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/haryache-dyhannya-holodnogo-yaru\)](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/haryache-dyhannya-holodnogo-yaru)

[Гаряче дихання Холодного Яру](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/haryache-dyhannya-holodnogo-yaru) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/haryache-dyhannya-holodnogo-yaru>)

...Мертвого Василя притягли до батьківської хати, зігнали туди всю родину, закрили знадвору і підпалили. На щастя, підоспіли холодноярці, родину врятували, пожежу

- [\(http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/chy-vsi-osvicheni-gramotni\)](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/chy-vsi-osvicheni-gramotni)

[Чи всі освічені грамотні?](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/chy-vsi-osvicheni-gramotni) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/chy-vsi-osvicheni-gramotni>)

Напевне, більшість людей знає, коли ставити апостроф, не каже «моя автобіографія», розрізняє поняття «проблема» й «дилема»... Завдяки британському серіалу «Шерлок» тепер

- [\(http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/i-korabel-plyve-nova-hvylya-ukrayinskogo-kino\)](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/i-korabel-plyve-nova-hvylya-ukrayinskogo-kino)

[«І корабель пливе». Нова хвиля українського кіно](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/i-korabel-plyve-nova-hvylya-ukrayinskogo-kino) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/i-korabel-plyve-nova-hvylya-ukrayinskogo-kino>)

З кожним роком український кінематограф не лише стрімко зростає та розбудовується, а й шліфується, граниться. Як коштовний камінь. Звісно, конструкція поки

 [Архів розділу »](#) ([/?cat=38](#))

- FICTION/OPINION COLUMN

- [\(http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/care-for-mind\)](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/care-for-mind)

[CARE FOR MIND](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/care-for-mind) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/care-for-mind>)

(essay) Did you know that doing morning exercise is a healthy habit? I am always guessing you know. We are finding

- [\(http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/from-cinderella-to-mermaid-how-to-become-a-princess\)](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/from-cinderella-to-mermaid-how-to-become-a-princess)

[From Cinderella to Mermaid: How to Become a Princess?](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/from-cinderella-to-mermaid-how-to-become-a-princess) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/from-cinderella-to-mermaid-how-to-become-a-princess>)

“Remember you’re the one who can fill the world with sunshine” (Snow White Princess) Fairy tales and cartoons are part of

- [\(http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/rome-all-roads-lead-to-joy-2/\)](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/rome-all-roads-lead-to-joy-2/)

[ROME: ALL ROADS LEAD TO JOY](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/rome-all-roads-lead-to-joy-2/) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/rome-all-roads-lead-to-joy-2/>)

(lifestyle article) In Godard's 'Breathless' Jean-Laul Belmondo's character says, 'If you don't like the sea... If you don't like the mountains...

[Архів розділу » \(/?cat=50\)](#)

• ДАЙДЖЕСТ

- [\(http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/virshi-z-okupovanogo-donbasu/\)](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/virshi-z-okupovanogo-donbasu/)

[Вірші з окупованого Донбасу](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/virshi-z-okupovanogo-donbasu/) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/virshi-z-okupovanogo-donbasu/>)

Нещодавно на «Велику землю» із території ОРДЛО вдалося вивезти вірші колишнього шахтаря, який нині перебуває на окупованій території. Симптоматично, що корінний

- [\(http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/samospalyvsya-za-udmurtsku-movu/\)](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/samospalyvsya-za-udmurtsku-movu/)

[Самоспалився за удмуртську мову](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/samospalyvsya-za-udmurtsku-movu/) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/samospalyvsya-za-udmurtsku-movu/>)

В Іжевську біля будівлі Державної ради Удмуртії, незадовго до початку сесії, підпалив себе чоловік. Поруч з ним були транспаранти з вимогами

- [\(http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/rosiya-goryt/\)](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/rosiya-goryt/)

[Росія горить](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/rosiya-goryt/) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/rosiya-goryt/>)

Площа лісових пожеж у Сибіру продовжує збільшуватися, повідомило російське федеральне агентство «Авіалісохорона». Лише за добу масив загорянь, де борються з вогнем, збільшився на

[Архів розділу » \(/?cat=39\)](#)

• Нетлінне

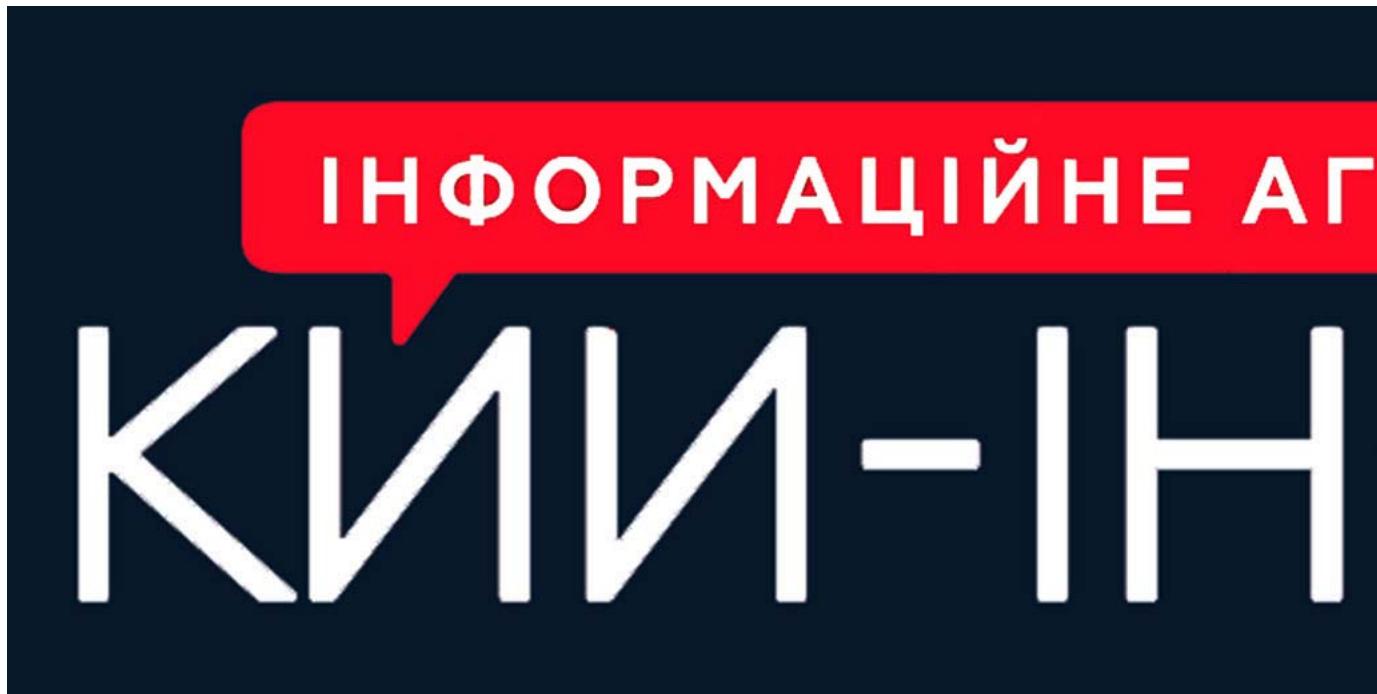

*Жоден учитель не може дати того,
чого латентно не було б у людині
закладено: він може тільки збудити те,
що дрімає, випустити на волю ув'язнене,
явити на світло приховане.*

Герман КАЙЗЕРЛІНГ

- [\(<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/NETLINNE-Herman-KAJZERLING.jpg>\)](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/NETLINNE-Herman-KAJZERLING.jpg)

• НАШІ ПАРТНЕРИ:

[\(<http://kiyinfo.com>\)](http://kiyinfo.com) [\(<http://znannya.org.ua>\)](http://znannya.org.ua)

ЧЕТВЕРТА
Хвиля
«Україні - для України»

[\(<http://4hvylia.com/>\)](http://4hvylia.com/)

[\(<http://www.hvilya.com>\)](http://www.hvilya.com)

Щомісячний журнал
Землевпорядний ВІСНИК 48783
ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС

[\(<http://zemvisnuk.com.ua/>\)](http://zemvisnuk.com.ua/)

Зазорів Піснею

Липень 24, 2017 Валерій ЯСИНОВСЬКИЙ [Коментарів немає](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/zazoriv-pisneyu/#respond) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/zazoriv-pisneyu/#respond>)

[\(<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2017/07/DSC0047.jpg>\)](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2017/07/DSC0047.jpg)

Таке буває: пам'ять, зберігши купу прохідних деталей, навідріз відмовляється видавати щось українажливе. Пам'ятаю собачий холод пізньої осені, перемерзле руде листя каштанів, навісний вітер насиав колючою крупою, знайомий під'їзд «хрушковки», знічений, змалений, зчорнілий, з балконами, насупленими на більма вікон, коли виносили його труну. І наш тихий спів, що одчайно бився об цеглу будинку:

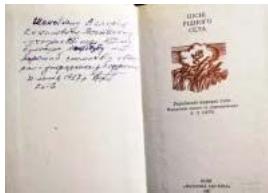
*Коли ми вмирали, нам сурми не грали,
Ніхто не заплакав за нами...*

Пам'ятаю півморок ритуальної зали крематорію, вутлі вінки, казенні подушечки з його бойовими орденами і медалями. Нашу аж геть невелелюдну процесію. І награну скорботу ритуальної працівниці, яка відсутньо переказувала його анкетні дані. Не всі, всіх вона точно не знала. Інакше тримтіли б її пальчики у яскравому манікюрі, стискаючи шпаргалку, і вона лякано глитала б слова, вичавлювала б із себе спокій, але говорила б п'яте через десяте. А то й чого доброго зовсім відмовилася б від цієї ритуальної церемонії, бо, воно ж, звісно, «зачем миє еті пріключення на одно місто?»

Отака «епізодична пам'ять»: можу відтворити колір лаку на нігтях тієї жіночки, але який тоді був рік – убийте, нікак не пригадаю. І бессилий мені допомогти ні всесильний інтернет з його гіантськими документальними архівами і премудрою Вікіпедією, ані десяток сучасних друкованих довідників, енциклопедій, монографій, документальних зіброк. (Одна з них, описиста книжка «Політичні протести й інакодумство в Україні. 1960-1990. Документи і матеріали», видана 2013 року під егідою НАН України поважним «Смолоскипом», загадує в одній із довідок КДБ прізвище Путь, навіть пояснює – документом, який свого часу оперативник цілком склемезив «по

начальству», – що він, отої Путів, «відомий органам КДБ своїми націоналістичними поглядами», ще й «підписав у 1968 році лист на захист осіб, засуджених за антирадянську діяльність». Але що то за один і як його звали, упорядник книжки Василь Даниленко довідатися не потрудився. Так і вліпив у свій «Іменний показчик»: «Путів» – і крапка. Щось таке безіменне. Здогадуйтесь: прізвище, прізвисько чи псевдо?».

***

[\(https://i0.wp.com/grinchenco-inform.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2017/07/DSC0048.jpg\)](https://i0.wp.com/grinchenco-inform.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2017/07/DSC0048.jpg)

Нас познайомив славетний ященківський хор «Гомін». У ті часи, коли за кожним нашим велими рідкісним прилюдним виступом, за кожним зібранням-репетицією, за кожним з нас пильно зирали десятки видюючих. Кожен наш крок, кожне слово були наче під прицілом тих недремних тіньолюбивих «товаришів «НІХТО», чиї доноси калічили долі тисячам. Пригадую, як уже в горбачовську перебудову після гастролей «Гомону» у Ригу мене, тоді працівника Держгропрому, терміново відрядили на день з якимось дурним завданням в одне з містечок Київщини. А в цей час мій робочий стіл ретельно перетрушуvalа «двійка»: начальник першого, «секретного» відділу та «куратор» з КДБ, – шукали газети литовського руху «Саюдіс» «Атмода», які привіз із «братьої радянської республіки» і мав необережність показати кільком колегам у своїй «агарній конторі»...

В ті роки заводити нових задушевних дружів було не так і безпечно. Але з Андрієм Леонтійовичем Путів ми заприязнилися враз. Знаєте, є моменти, коли люди не можуть не розкриватися, коли вони мимоволі стають самими собою, а інакше їх затупить забороло чи помітна фальшивна маска. От хоч би й тоді, коли людина співає. Не з принуки чи задля хліба насущного, а так, від душі, щиро, коли хочете – через усеможній інстинкт самозбереження. Який приводив до «Гомону» нових сподвижників і затягти шанувальників української народної пісні з русифікованого Києва та люмпенізованих прикіївських сіл-містечок. Путів був старожилом хору. Добрим приятелем Леопольда Ященка. Ми навіть співали хором кілька пісень, записаних Андрієм Леонтійовичем у його рідних Райках, зокрема, пісню «Повій, вітре, ой да вітер очку...» і колядку, яка стала візиткою «Гомону», – «Ой у Києві, та й на торгові».

Співом ми розкрили одне одному душу і попри відчутну різницю літ стали добрими приятелями: я бував у його холостяцькій квартирі на проспекті Науки, а він – у нашій густозаселений кімнатці комунальної квартири у відомому журналістсько-письменницькому «Домі «Комуніста», що на вулиці Толстого. Наші посиденьки за часім чи й за «видимістю чарки» (пив Андрій Леонтійович так, аби губи вмочити) завжди вивершувалися співом. І тут переспівати Путів було неможливо: пісні його не було спину. У моїй домашній фонотеці зберігається касета з його співом. Колись високий могутній тенор зв'ялили роки – було йому тоді вже 80, але почули б ви, з якою чоловічою гідністю він виспівує:

Не пора, не пора, не пора
Москалеві й ляхові служить!
Довершилась Україні криєва стара –
Нам пора для України жити!

***

Він не знав спочинку.

Якось зустрілися на Хрестатику, і по тому, як по-парубоцькому пружинила його хода, як хлюпнули на мене лукавими іскорками його теплі блакитно-сірі очі, зрозумів: будуть неабиякі новини.

– Повезло мені сьогодні, – в його голосі рвалася на волю горда юна радість, як у досвідченого золотошукача, що несподівано натрапив на рідкісний самородок.
– Що, невже у миттєву лотерею виграли? – спробував жартувати, але Путів не чув мене – слухав свою радість.
– Уявляєш, Валерчику! (так він називав мене лише у хвилини великої щастя: завершення роботи, тоді, коли щось соторяє, коли написав чергову статтю і бажав негайно поділитися благою звісткою, нехай по телефону, нехай опівночі чи рано-ранці – я, чесно кажучи, сумніваюся, що він коли-небудь спав). Уявляєш, сьогодні знайшов те, що шукає багато тижнів!

І я починаю здогадуватися. Ба більше, я достеменно знаю, який самородок лежить у його кишені. Біо задовго до цієї стрічі Путів повідав мені, що загорівся бажанням зібрати докути репертуар... Перебенді. Так-так, саме його, легендарного Шевченкового героя-кобзаря! Яким робом? Та дуже просто: за списком, який Тарас сам переповів у своїй знаменитій поезії.

Отакий-то Переображеня,
Старий та химерний!
Заспіває про Чапого –
На Горлицю зверне;

З дівчатами на вигоні –
Гриця та веснянку,
А у шинку з парубками –
Сербина, Шинкарку;

З жонатим на бенкеті
(де свікруха злая) –
Про тополю, лиху долю,
А потім – У гаю;

На базарі – про Лазаря,
Або, щоб те знали,
Тяжко-важко заспіває,
Як Січ руїновали.

Отак, пірнувши з головою у черговий задум, Путів потроху призбирав майже всі пісні літературного героя, ще й деякі – у кількох варіантах. Де з пам'яті, бо, повторюся, берегла вона їх безліч, а де зі старих збірників. Тільки з «Лазарем» ніяк не щастило: текст цієї знаменитої копієйки жебрацької балади Путів мав, а ноти – як на лихо... Де тільки не шукає...

– Без цього пісні – й не пісня. Як парус без віру, – досадував Леонтійович. Але ще більше поймався палом спілодопита: якби дозволили – то й очував би у бібліотеках. І щастя всміхнулося йому: натрапив-таки на партитуру.

Того дня на Хрестатику я розмовляв з людиною, яка не втомилася рости. Всупереч геронтологічним законам, попри прожите і пережите.

***

Його впovні можна назвати Щасливцем. Так, до речі, я й озаглавив газетний нарис про нього – у рік його 85-ліття. Розчулений Андрій Леонтійович подарував мені тоді зі своєї бібліотеки раритетне видання Івана Прижкова «Істория кабаков России». Я встиг цю прецікаву розвідку перечитати, але невдовзі Путь попросив мене позичити йому її: писав статтю про русифікацію України. Звісно, я дав. Вона зоставалася з ним до його смерті. Після похорону мені зателефонував племінник Андрія Леонтійовича: повідав, що дядько наказав йому повернути мені мою книжку, просив приїхати на знайому мені квартиру. Я пообіцяв, але... не поїхав. Щось мене стримало, і те «щось» – досі впевнений – не було мені ворогом.

[\(https://i1.wp.com/grinchenco-inform.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2017/07/DSC0051.jpg\)](https://i1.wp.com/grinchenco-inform.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2017/07/DSC0051.jpg) А Андрієві Путю, справді, світила щасна зоря. Далібі, від колиски.

Чи навіть раніше. Родимий світ причастив його живильним материнським молоком пісні. Вона, легокрила, являлася у непоказній селянській оселі Путів вечорами, а особливо ж затятими зимовими, коли оживав ткацький верстат, наповнюючи хатину монотонним хурчанням. Сіяла скуче світло лампа, по закапелках чайлися сутінки, а погід вікнами крався мороз і злодійкувато засновував шиби мохнатим срібним павутинням.

Ой зима,
Зима лютая,
Прошу я тебе,
Не зморозь мене.

Мамин голос – як чорна галочка попри хмари. А навпереди – батьків, сив-соколом:

Прошу я тебе,
Не зморозь мене,
Ой не так мене,
Як мужа моого...

Що за видиво – чи у сні, чи наяву? Пірнає в небеса галочка на пару із соколом, сплітаються крила у ніжному танці, а внизу розпростерлося поле, сіріє безплідне: тільки ї зела на нім – кучерява верба. І під тою вербою козак кровицею стікає, його вороний кінь понуро закляк в узголів'ї, слуха останню господареву волю: скачи, коню, в Україну мілу, скажи рідним хай не плачуть-не квіять, бо не вбитий лежу – жонатий ходжу...

Оженила мене
Куля бистрая,
А звінчала мене
Шабля гострая...

Сон тасує в дитячій уяві химерні картини, бавиться ними, як лампа тіннями. А перегодом дрімota заплющує очі хатам, гасне тьмаве світло на шибах, Райки кутаються у білого кожуха, стає на чатах пронизлива тиш, тільки, збадьорений морозом, десь озветься пес, трісне сухо льодом Гнилоп'ять – і ті гуки скрадливо підхопить луна, шугне аж ген-ген, за панське поле та й умре десь там тяжким зітханням, в облозі безпросвітності.

Ой поля ж ви, поля,
Ви широкі поля,
Щось на ваших полях
Урожаю нема.

Із записника:

На час революції 1917 року село Райки (тепер Бердичівського району Житомирської області) володіло 2000 десятинами землі. З них 1500 десятин належало панові Мазараці, десятин 60 – панові Зелінському, десятин 40 – попові, решта – селянам. Найбільші власники серед селян: 2-3 «паровишиники» – мали кожен по 12 десятин поля, близько 15 «пішатчників» – по 6 десятин кожен. (Десятина – 1,0925 гектара).

... Був Андрій Леонтійович міцної селянської кістки. Обличчям, статурою – викапаний батько. Незаперечний доказ величався в його кімнаті, за склом, на чільному місці густозаселеної книжкової шафи: зруділа од часу світлина Леонтія Путя. В сировій полотняній сорочці і таких же штанях, босоніж, він наче вріс у землю і серед розрізного майдану, на тлі горбів-насипів сам нагадував чи то монолітну скелю, чи правічну скіфську скульптуру. В руках – щуп: видко, щойно був у ділі. Лице не напружене, але без тіні усміху, погляд зосереджений і відвіртій. Про такий кажуть – «зорить». Характерний для правдолюбів чи правдошукачів.

– Це двадцять шостий рік, – Путь обережно дістає світлину. Довго роздивляється, ніби бачить уперше. – Батько на археологічних розкопках у київського професора Петра Курінного.

– Допомагав?

– Ага, розкопували в селі курган. Правда, там нічого не накопали. Зате трохи пізніше, коли за цю справу взявся вчений-краснавець Тодось Миколайович Мовчанівський, відкрили ціле слов'янське городище XI-XIII століття. «Райковецьке», чув, напевнє?

– Звісно!

– Нині його світ знає. Зате не знає, що розкопали його саме на нашому родовому обійсті. Батько там ой завзято працював! Дуже поважав розумаку-Мовчанівського.

Із записника:

1927 року родина Путів – восьмеро душ. У господарстві – пара волів, пара корів, бик-одноліток, пара свиней та 7 десятин поля.

... Тиша запала, і тільки галаслива дітвora знадвору не давала її розтектися по кімнаті. Наразі щось тривожне зродилося, наче десь глибоко глухо заграли труби. Той звук наростиав, тепер я ясно вловлював, що то грає Путеве дихання. Він скхлипував ядухою, біль перетискав йому горло. То був сивий плач, коли сухі очі горять їдкою пекотою, груди ходять ходором, а пальці проймає нестремна дрож. Десь там, на дні серця, паленіла буря, тяжкі чорні хвилі шалено билися об стомлені загати, вибиваючи стогн. А в центрі тої веремії невинно покоялася в рамці зруділа фотографія двадцять шостого року.

– Куркуль, – слово, як перша зболена слізоза, впalo йому на руки, ще дужче затриміти пальці. А далі – майже пошепки:

– Бачив глітая-куркуля? Прошу, роздивись. Оце він увесь тут... По халівах видко: заций пан... Полотняний... Після революції землю дали, а в двадцять сьомому за цю ж таки землю – під «експерт», додатковий податок, «куркульське», значить.

Хвиля спала, пропала напасна ядуха, стало легше дихати – заговорив спокійніше:

– Батько коло землі на сухар перепався, але оброк платив справно. А в тридцятому взяли його за сирий комір та на казенний харч, туди, де Макар телят не пас. Там він скоро Богу душу і віддав. А мені повезло, мене відпустили...

Андрієві на ту пору було 22. Перебрався у Бердичів, за рекомендацією комсомолу як активіст навчався у вечірній школі, а вдень підробляв в історичному музеї: наглядав за експонатами та вряди-годи водив екскурсії. Квартирував у директора музею Тодося Мовчанівського.

З досить «Грінченко-інформу»:

Теодосій (Тодося) Миколайович Мовчанівський – педагог, просвітянин, вчений археолог. Народився 9 травня 1899 року в селі Берестівець Уманського повіту Київської губернії. Здобув вищу духовну освіту, проте сану не прийняв. Шість років учителював у сільських школах, а з 1926 року очолює створений ним же краєзнавчий музей у Бердичеві. За його ініціативи територію Кармелітського монастиря, де розміщувався музей, 1928 року оголосили історико-культурним заповідником.

З 1934 р. очолював відділ слов'янської археології Інституту історії матеріальної культури (ІІМТ). Був учасником археологічних робіт в околицях Десятинної церкви та на «Перуновому пагорбі» в Києві (1936 р.).

1938 року рішенням «трійки» при Київському обласному управлінні НКВС Теодосія Мовчанівського засуджено до вищої міри покарання – за надуманим обвинуваченням в приналежності до «української контрреволюційної організації націоналістів». Вирок виконано через два дні – 10 травня, о 23 годині. Тіло вивезено в Биківнянський ліс.

* * *

Отак жив-був собі у славному окружному місті Бердичеві комсомолець Андрій Путь, а не знов-не гадав, що з чиєсієї злої волі став об'єктом пильного погляду того Недремного ока, яке вже тоді морозило страхом душі громадян держави, «где так вольно дишіть чоловік». Десять літ тому, в кімнатці мертвотного світла і з загратованими вікнами, в зимному лоні сейфа, набухала його папка, грубашала в «Особое дело», від якого залежало все – життя теж...

I був день, і була ніч. Передноворічна, двадцять дев'ятої року. Його взяли на квартиру здороженого – щойно повернувшись з канікул. Приїхали парохінь, хоча до управи ОДПУ було хвилин десять пішака. Супроводжував його сам спідчий Поліщук, а проте в ізоляторі трапилася неув'язка: «новенького» доправили не в ту камеру. Тієї ночі потрапив Андрій у товариство людей відомих і шанованих у Бердичеві. Деяких особисто знов, стрічав у Мовчанівського: ректора педтехнікуму Кочержинського, завідувача окнаросвіти Струтинського, викладача кооперативної школи Савченка... Безсонна ніч, гнітуче мочвання, загальна приголомшеність безглуздою ситуацією, в якій невідь-чого опинилися. На ранок десь-комусь скаменулося: Путя з лайкою і штурханами переправили в іншу камеру, вщерть заповнену молоддю – переважно учнями різних міських навчальних закладів.

– У чому, питаєш, мене звинувачували? – на лиці Путя пробігає тінь посмішки. – Та у зв'язках з нечистою силою. Й-бо, недаремно тоді в народі їх крадьки звали «відьмоловами». Спершу ліпили причетність до якоїсь «Спілки української молоді» – звісно ж, «контрреволюційної» і «націоналістичної». Потім поливали «куркуля» – батька, вимагали зректися його. Відмовився навідріз від першого і другого. Потримали до середини лютого, плюнули і відпустили «за отсутствієм состава преступлення». Але зі школи вигнали, і з комсомолу. А через місяць прийшли за батьком...

Ой журба ж мене сушить та журба ж мене в'ялить,
Либонь, мене журба з білых ніжок звалить...

Йому, Андрієві Путю, пофортунило, що й казати. Багато з тих, з ким тоді ділив тюремний кандіор, згодом вивезуть з Бердичева зеківським етапом у невідомому напрямку «без права листування».

З листа Л.М.Нефедової, вдови Т.М.Мовчанівського:

«27 січня 1971 року.

Здрастуйте, шановний Андрію Леонтійовичу!

Спішу вам відповісти з надією допомогти, хоча точної дати смерті Тодося Миколайовича не знаю. Через чотири місяці після арешту Тодося Миколайовича мене вислали в Умань. Звідти писала в усі кінці, але відповіді на мої запити не було. А влітку 1940 року мене викликали в НКВС і заявили: «Нікуди більше не пишіть, ваш чоловік помер». І... все».

(За три з половиною місяці від дня написання цього листа Теодосія Мовчанівського нарешті реабілітують. Посмертно. Чи довідалася вдова про місце поховання свого чоловіка? Навряд.

Отже, щасливець Андрій Путь тоді зумів одурити смерть – вирвався на волю цілій і майже неушкоджений.

Цілій. А що робити з душою, яка пече пеком, куди подіти зранені думки? Та й голова, руки – кому тепер потрібні, коли на чолі клеймо «куркуленка», «сина ворога народу»? Як липкою грязюкою виваляний. Тавро, од якого навіть рідна земля палить підошви – байдуже, що все це безглуздя, брехня, чиясь підла намова. Люди сахаються, ховають очі, навіть родичі спільнуть і глухнуть: ні до кого не достукаєшся, нікого не допросишся, нікому нічого не доведеш...

Не витримав – подався з Райків світ за очі: «широкая ж страна моя родная»... На Хортиці плавив чавун, аж поки не настав час армійської служби. А тут знову пасамануло по душі металевим зором лиховісне Недремне oko: замість армії стелилася таврованому юнакові доріженська на Харківський паровозобудівний завод, у «трудлагер», на той час – щось на подобу колонії загального режиму.

– Будували танковий цех, – згадував Андрій Леонтійович. – Робота катюжна, від рана допізна, а годували – бодай і не згадувати. Проте й там світлі дні траплялися...

Найсвітліший – коли одержав із села листа від брата, а в ньому звістка: їх поновили в правах, син за батька не відповідає...

Ti, хто запускав маховика тієї безжалісної машинерії «законного людоморства», ще бавилися у хвилинні просвіті гуманності, ще благодіяли годину-другу, ще визнавали «головокруження», хоча вже тільки від «успехов».

Серед «лагерників» подійкували: службу на «трудовому фронті» можна достроково скінчити, варто тільки мати довідку про відновлення в правах. Такі «вольні» вряди-годи приходили комусь, іх передавали у штаб та й по всьому: керманичам будови потрібна була дармова робоча сила.

Одержаняв довідку й Андрій – рідні потурбувалися. I напевне спіткав би і її вкочених шлях, якби не пригода.

– Служили зо мною два земляки, – сказав нитку спогадів Андрій Леонтійович. – Два Пилипи: Давидюк і Побережний, обидва одружені. Перший втрапив за якесь хуліганство, а другий – за такі ж гріхи, як і я. Якоїсь небілі приїхали до них жінки. Відпустили нас у місто втішох. А жінки ж не з порожніми руками, сяки-таки харч дома зрихтували, та й самогоном запаслися...

Пилипи, звісно, не п'ють, мене частують. А мені з голоду скільки треба? Чарку перехилив – і попливло в очах. Заховайся ж десь та прочумайся до вечора – так ні, потягла лиха сила в перукарню. Тут і стрівся ніс у ніс із нашим комісаром Мамасівим. А в того око бите.

– Ти чо, п'ян, Путь?

– П'ян, – кажу, а в самого на душі пустка – ні страху ні ляку.

Одне слово, через годину сидів я у рідній каптъєрці, під арештом. Зняли з мене солдатський ремінь, вивернули кишені, відібрали й довідку. Вмостилися на наших цивільних речах, ну, думаю, чим душу одвідеть – хіба піснею? Та як затягну: «Ой не стелися, хрещатий бареїнку». Голос мав тоді високий, дужий. Виспівав одну – почав другу, третю... I вже сам собі дивуюся: нема спину. Вже пізняй вечір, відбій, а я співаю – не наспіваюся. У віконці визирнув: на плацу слухачів зібралися, стоять «тиловики» мов пошіптані. Ну, думаю, Андрію, останній твій концерт. I пісню за піснею: ніхто ж не боронить... Вже за північ перевалило – покликали до комісара. Той на мене:

– Ти чо, наделал?!

А сам татарськими очима вогонь на мені викрещує.

Знов мене хтось ніби випатрav.

– А що я наробив? – одказую байдуже. – Хіба вбив когось чи пограбував?

– С кем пил? – питає.

Еге, думаю, не на того напав...

– Робітники пригостили. Йшов, а вони: «Эй, тыловичок, подойди-ка сюда!». Чарку піднесли, а скільки мені треба на казенних харчах?

Бачу, поліз у шухляду, дістав якийсь бланк.

– Смотри, – показує, – твоя карточка чистая. Так не замарай же єе вновь! Ступай!

Загальнiли мене з-пiд варти, все повернули, і довiдку. А через кiлька днiв зустрiв Мамаєва – видно, сам мене шукав. Почав здаля: як справи, як служба?..

Не струмався я, щось наче провалилося всередині.

– Служба, – кажу. – ничего. Только вот спросить вас хочу, товарищ комиссар: почему я здесь? За какие преступления? За то, что отец всю жизнь батрачил? На земле горбатил, все руки ей отдал, а его из семьи вон и жизни лишили...

І раптом бачу: на очах старіє Мамаєв. Уже тодi в лiтах був, в армii – з громадянської. Очi опустив:

– Ничего, Путь, ты еще молодой, жить тебе, надеюсь, долго: все перемелется...

І вже собi нiби:

– Все перемелется, все станет на свои места... А кстати, Путь, где твоя сельсоветовская справка?

– При менi.

– Дай мне.

– Для чого? – питаю. – Пiд сукно?

Бачу, наче образився:

– Зачем ты так, Путь?

Мовчики вiддав юному довiдку, а незабаром викликали мене в штаб, прочитали наказ: рядового такого-то «снять со списка и видов довольства. Основание: справка Райковского сельсовета». Отак щасливо скiнчилася моя служба, аж до фронту.

Руки його ще триматимуть важкий ковальський молот на заводах Харкова й Вінниці, у Києві, в сільгоспінституті гортатимуть пiдручники і конспекти, розминатимуть рахманну землю, стиглій колос на дослiдних дiлянках і колгоспних полях. Тi руки до хресту, до сукровицi зацiпненiють на держаковi кaperськоi лопатки, на ложi та спусковому гачку солдатськоi трьохлiнiйки. Закриватимуть востаннi ще теплi і вже захополi повiки бойовим побратимам, затискатимуть рани власного тiла на штурмовому безголiвi десь мiж Вiслою й Одером... Гладитимуть шерхke камiння пiвцiлiх кiвiських будинкiв... I знову гортатимуть книжки, мережитимуть науковими термiнами блокноти, триматимуть колби та пробiрки, вмикатимуть прилади... I вкотре розминатимуть пучками вiчну землицю, благословлятимуть вiчne народження паростка...

Книжки з агрохiмiї, ґрунтознавства, палеозоологiї, археологiї, стратиграфiї i ще з багатьох наук надiйно окупують холостяцьку квартиру Андрiя Путя. Будуть далекi експедицiї, дослiдницькi успiхи, захист дисертацiї, статтi в наукових збiрниках та енциклопедiях...

I буде квiтень 1968 року, коли старший науковий спiвробiтник Інституту геологiчних наук АН УРСР Андрiй Путь поставить свiй пiдпис пiд колективним листом на іm'я тогочасних керiвникiв КПРС і СРСР Л.Брежнєва, М.Пiдгорного та О.Косигiна, в якому 139 славетних, знаних i просто чесних та порядних українських науковцiв, лiтераторiв, митцiв, журналiстiв, освiтiян, робiтникiв, студентiв висловили занепокоєння полiтичними судилищами над молодими представниками творчої i наукової iнтелiгенцiї. Писали, зокрема, про те, що «...веденi в останнiх роках полiтичнi процеси стають формою придушення громадянської активностi i соцiальної критики, зовсiм необхiдnoї для здоров'я всякої суспiльства», а «на Українi, де порушення демократiї доповнюється та загострюється перекрученнями в нацiональному питаннi, симптомами сталiнiзmu виявляються ще виразнiше»...

Цей криk болю тодi повторив траекторiю прiчинопам'ятних довiдок тридцятилiтньої давнини, щоправда, вже з вiдчутними наслiдками для пiдписантiв. Практично всiх iх надовго позбавили роботи, багато роздiлили тюремно-табiрну юдоль iз тими, кого боронили у цьому листi.

Путю пощастило: вiд був безпартiйний, досяг пенсiйного вiку, а тому пiсля колективної показової анахtemi юному запропонували оформитися «на заслужений вiдпочинок». У цьому Андрiєвi Леонтiйовичу ще встиг допомогти тогочасний директор iнституту академiк Євген Лазаренко, який теж був пiд оперативним наглядом КДБ. Згодом i його безцеремонно викинути з посадi: формально – «за помилки i недогляди iнститутом», фактично – з клеймом «українського буржуазного нацiоналiста».

З листа Л.М.Нефедової:

«Вiтаю Вас з новою «посадою» пенсiонера. Як видно з Вашого листа, Ви прекрасно справилися з нею, в чому допомiг Вам вроджений оптимiзм. А це велике щастя».

* * *

Дивно, але саме тодi в його малогабаритнiй одинакiй квартирi, пiд дахом «хрущовки», навколо якої на вiдстанi пильностi Недремного ока сновигали тiнi, оселилася стала повноправною господинею пiсня. Вночi вона заполонювала сни, а вдень – задуми. Нею вiн говорив з матiр'ю, батьком, братами, яких давно пережив, нею любив i ненавидiв, нею смiяvся i плакав, радiв, тужив, боровся i долав напaстi. Родима пiсня барвила юному свiт, а вiн хотiв, щоб ту свiтову веселку бачили всi.

І звязvся до дiла. Спершу – три роки вiльним слухачем народної консерваторiї. Хтось хихкав у кулак, хтось питав здiвованo: навiцo це вам, дiду? A вiн з упертiстю дослiдника студiював пiдручники сольфеджiо, виводив у зошiтi нотнi комбiнацiї. A здобувши необхiдну базу, заходився записувати з пам'ятi пiсni: десятки, сотнi... Допомагала сестра Ганна – жила на отчинi практично безвiйно, знала iх силу-силенну.

Перша його книжка «Пiснi рiдного села» побачила свiт 1987 року у профiльному видавництвi «Музична Україна» накладом 8,5 тисяч примiрникiв. Левову пайку тиражу забрав тодi на реалiзацiю кiвiський спецiалiзований магазин «Ноти». Вiн був акурат пiд моєю «агарнрою kontорою», на Хрешчатику, тому заходив туди щодня i щовечора доповiдав Андрiю Леонтiйовичу: «Продали 500 примiрникiв... Продали 900... Пiвтори... Двi... П'ять тисяч...» Увесь наклад розiйшовся десь за два тижнi! Збiрка справила фурор i серед фольклористiв, i в середовищi шанувальникiв народної пiсni. Навiть змiстом: починалася не звично пiсенною халтурою про Ленина, партiю, революцiю, навiть не пiснями про крiпачинu та панцину, а непiдробними перлинами – веснянками, купальськими пiснями, колядками та щедрiвками. A якi чумашкi, рекрутськi, солдатськi пiсni! A романси! Свiжий вiтер провiяв просмiрдiй партiйною щербичною та кадебiстською федорчукiвчиною столiйний Хрешчатик – повiяв дужо Украiною. A Путь, окрiлиний успiхом, пiдготував нову збiрку «Пiснi рiдної сторонi» – понад шiстсот унiкальних народних пiсni.

Не судилося. Шукали видавцiв, потiм меценатiв, далi патрiотiв-полiтикiв. Хтось обiцяв, хтось запевняв, хтось навiть гарантuvав: ось-ось... завтра-позавтра... через мiсяць-другий... наступного кварталу...

Не дочекався.

Де нині цей рукопис – я не знаю. А мав би сьогодні розкітнути для українства божественним садом. Куди б ми безпремінно верталися, аби доповнити добру міру батьків наших. Де рятували б душі – вони нині, може, стократ більше, ніж у часи застою, потребують цього живодайного кисню.

***

Маю в архіві копію подарованого Андрієм Леонтійовичем Путем уже загадуваного невеликого рукопису текстів «Пісень Перебенді», який усе ще чекає свого видавця. Й оригінал одного з останніх його матеріалів – шпетнотріпки, яку тоді не змогли ніде прилаштувати. На захист доброго імені Тодося Мовчанівського. Газети-журнали не брали її до друку, бо зачіпала деяких тогоджих не зовсім чистих на руку й совість учених. Зате дуже впливових і вічно привладних.

Ми оприлюднююмо її вперше. І саме в нашому виданні. Для мене це честь і до певної міри виконання обіцянки, яку копісь дав Андрієві Леонтійовичу.

Люби, Боже, правду...

Кілька слів про наукову честь

<https://i0.wp.com/grinchenko-inform.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2017/07/085c2d9541aad432f2d45cbe12f6a9d3c4a34e36.jpg> Наближається 1989 рік, а з

ним і 90-річчя Тодося Миколайовича Мовчанівського. В порядній науковій установі, такій, наприклад, як Інститут археології АН УРСР, якому Т.М.Мовчанівський віддав свої найпілітніші роки, варто було б відмінити урочисто його 90-річчя. Отож і відмічамо, і для цього завідуючий відділом архіву Інституту С.О.Біляєві та О.П.Калюк доручено підготувати наукову статтю. Та ба! Ті, що присвоїли підготовані Т.М.Мовчанівським рукописи до друку, постаралися так, що не лишилося й сліду од його особистих справ. Та ѿ хто б це зберігає документи «ворога народу»?

Але хвилину... До редакції журналу «Археологія» зайдов якийсь селюк – Путь Андрій Леонтійович. Він приніс з собою не тільки статтю, в якій детально викладено життєвій і творчий шлях Т.М.Мовчанівського, а й два фото: групове – всього складу археологічної експедиції 1934 року в с. Райках і особисте фото с Тодосем Миколайовичем. Обидва фото роботи Василя Івановича Маслова – лінгвіста Київського державного університету. Він часто брав участь в археологічних експедиціях, керованих Т.М.Мовчанівським.

І тут, як кажуть, не зівай, Хомко, на те ярмарок! Фото перефотографували, половнили архів (у статтю не пустили), біографічні дані, що їм бракувало, передерукували, і стаття С.О.Біляєві, О.П.Калюк готова до друку, а Путя А.Л. – за ворота...

На цьому можна було б і закруглятися, але невгамовний Путь подав статтю ще й до журналу «Пам'ятки України». Та ось якася таємнича рука давить на А.Н.Серікова (редактора видання. – УД), Серіков давить на Б.Біляшівського – і стаття Путя про Т.М.Мовчанівського з журналу 1989-го, ювілейного, року випадає, а Путеві поштою надходить лист такого змісту:

«Вельмишановний Андрію Леонтійовичу!

Вашу статтю про Т.М.Мовчанівського ми передали на рецензію до Інституту археології АН УРСР. У рецензії вказується, що оскільки випадки привласнення Гончаровим, Корзухіною та Довженком не доведені документально, та за відсутності у Довженка монографії по Вишгороду, то варто поки що утриматися від публікації.

З пошаною, зав. відділом Б.Біляшівський.

Як я не добивався, щоб мені показали ту рецензію, її мені не показали. А це значить, що її у них нема і напучення відбулося усно.

Тепер розглянемо аргументацію, на підставі якої статтю Путя не допущено до публікації. Аргументів два. Перший – привласнення Гончаровим, Корзухіною та Довженком не доведені документально і другий – відсутність у Довженка монографії по Вишгороду.

Розглянемо перший аргумент – привласнення не доведені документально. Це так, немає протокола, складеного спідчим карного розшуку. Але ж самі публікації є тим звинувачувальним актом у мародерстві Гончарова, Корзухіної та Довженка. За Т.М.Мовчанівського свідчить також його стаття – «Робота Райковецької археологічної експедиції, 1934 р.», – «Наукові записки ІІМК», 1935, 3-4, с.105. До того ж на боці Т.М.Мовчанівського ще й живий свідок А.Л.Путя, який був учасником розкопів протягом усього періоду роботи Райковецької археологічної експедиції з 1929 по 1934 рр. та брав участь у Вишгородській археологічній експедиції в 1935 та в 1937 роках.

Другий аргумент – відсутність у Довженка монографії по Вишгороду. На цей випадок народна мудрість припасла таку відповідь: «Не вмер Данило, а болячкою вдявило».

Хоч тепер і приділяють деяку увагу репліям, але навряд чи знайдеться такий дивак, який повірів би у божественне перетворення рукописів Мовчанівського в друковані роботи Гончарова, Корзухіної і Довженка.

Хто ж це та таємнича особа, що так ревніво оберігає мародерів?

За висловом Серікова, це П.П.Толочко, він це робить для того, щоб одвернути всякі нападки з боку преси на свого вчителя В.Й.Довженка і зберегти його пам'ять незаплімованою. В цьому зв'язку призначено згадати вислів Т.Г.Шевченка, устами музики – героя одноіменної повісті (Т.Шевченко, Повісті. Державне видавництво художньої літератури, Київ – 1964, с.177), за перекладом М. Шумила: «Не пригадую, в якій саме книзі я вичитає такий афоризм, що коли ми бачимо мерзотника і не показуємо на нього пальцем, то ми такі ж самі мерзотники».

Ви чуете? Стасеш мерзотником, коли не вкажеш. Ну, а коли захищаєш, тоді що?

Отож захищання мародерів та укомплектування статті С.О.Біляєві, О.П.Калюк нечесним, можна сказати, грабіжницьким способом згубно впливає на мораль деяких осіб керівного складу Інституту археології. Наприклад, вчений секретар Інституту Дмитро Никодимович Козак може, високо піднявши голову, звідти, з висоти, презирливо кинути вам: «А ви кто такой?», – «Старший науковий співробітник, – відповідаю я. – Учасник багатьох керованих Т.М.Мовчанівським археологічних експедицій; пам'ять про Тодося Миколайовича (фото, життєпис, автограф) проніс через десятиріччя сталінського терору і брежнєвського тліну, чого не спромігся зробити архів Інституту археології.

А от редактор журналу «Археологія» Тетяна Григорівна Рудніцька може з обуренням виголосити: «И что ему нужно, этому Путю, в восемьдесят лет?». «Честі», – відповідь моя. – Честі, Тетяно Григорівно! Звичайної наукової честі, якої, на превеликий жаль, ні у Вас, ні у Вашого шефа – член.-кора АН УРСР Петра Петровича Толочка нема ні на гріш.

Обдираємо і мертвих, і живих. Та ѿ доки ж це буде?

А.Л. ПУТЬ, старший науковий співробітник, кандидат наук

Loading...

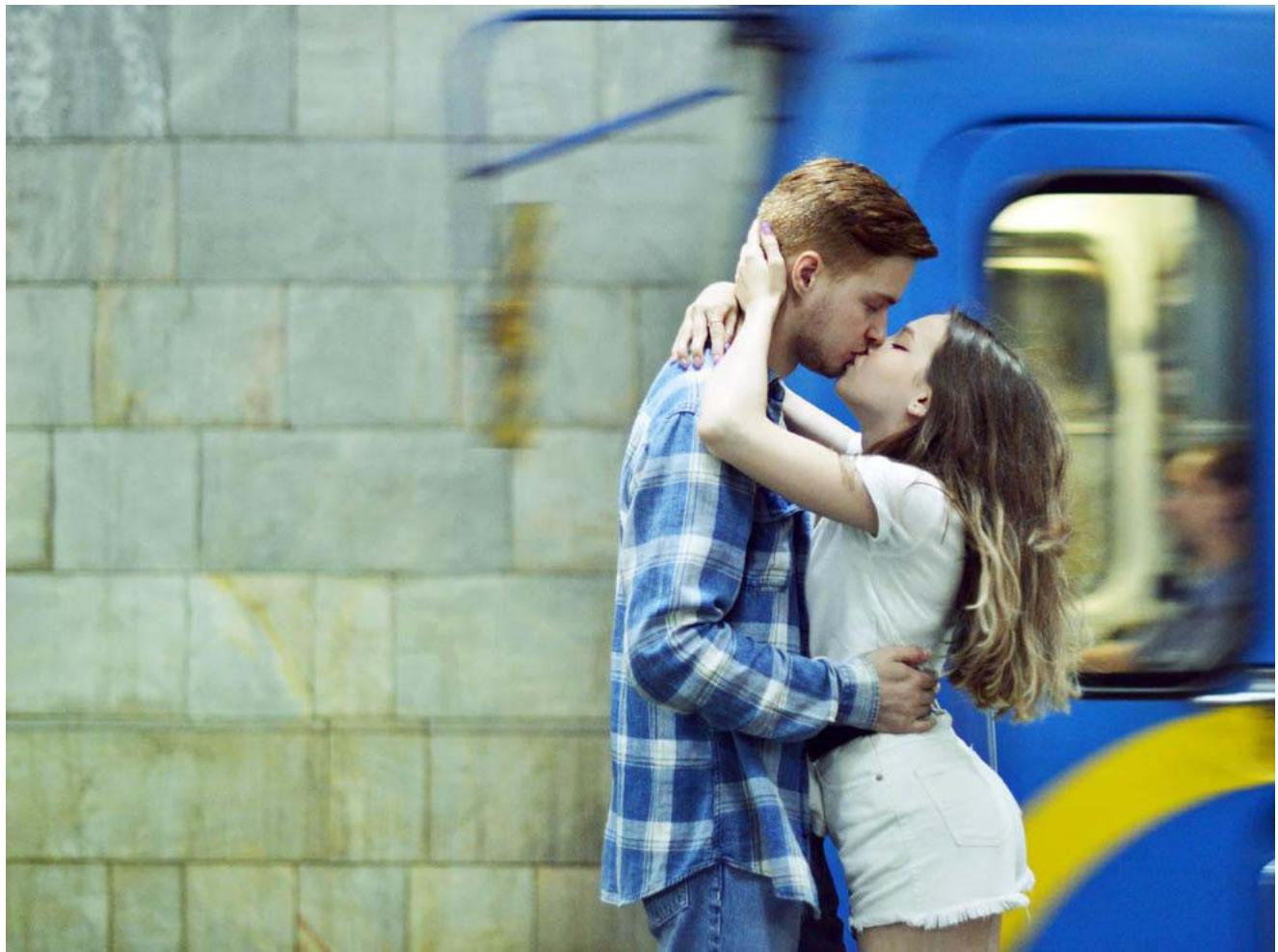
(#)

Опубліковано в [Вікно в Україну](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/category/ukraine/) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/category/ukraine/>), [Постаті](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/category/centre/person/) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/category/centre/person/>).**Напишіть відгук**

Invalid request signature.

• Фото дня

◦

[\(<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/guro01.jpg>\)](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/guro01.jpg) ФОТОВИСТАВКА

"СВІТ НАВКОЛО НАС"

Між тобою і мною - відстань".

(Анна ГУРО,

студентка II курсу

Інституту журналістики

Київського університету

імені Бориса Грінченка)

• TEEN-TEAM

- [Запалює серце, будить розум](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/zapalyuye-sertse-budyt-rozum/)

Поділюся власною пристрастю. За недовгих і довжелезних дев'ятнадцять роців спробувала і скуштувала чимало й трішки, але зрозуміла остаточно, що поезія —

- [«Шок да Вінчі». Культурний](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/shok-da-vinchikulturnyj/)

Дев'яносто вихованців єдиного в Україні академічного закладу середньої освіти в галузі образотворчого мистецтва – столичної Державної художньої школи імені Тараса Шевченка

- [Тут відроджується Нація](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/tut-vidrodzhuyetsya-natsiya/)

Цей музей настільки вражає, що одверто бракує слів, аби передати увесь розмай захоплення. Для унаочнення повторює за тисячами тих, хто відвідали

[Архів розділу](#) (/?cat=45)

• СТОЛИЦЯ

- [«Галерея-36»: прекрасний одсвіт щедрих душ](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/halereya-36-prekrasnyj-odsvit-shhedryh-dush/)

Понад 150 полотен відомих художників розгорнуто в окрему експозицію «Колекція. Галерея-36».

- [Мода, схожа на балет](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/moda-shozha-na-balet/)

[Мода, схожа на балет](#)

Зоя Звінняцьківська, одна з найяскравіших дослідниць та експертів у царині моди, представила у столичному Мистецькому арсеналі свою книжку «Дрес-код України доби

- [Розірви коло насильства](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/rozirvy-kolo-nasylstva/)

[Розірви коло насильства](#)

25 листопада у багатьох країнах світу розпочалася кампанія «16 днів активізму проти ґендерно зумовленого насильства». До неї приєдналася Україна. У містах

[Архів розділу](#) (/?cat=46)

• Блоги

[Валерій Ясиновський](#) (/?cat=26)

[Леонід Ісаєнко](#) (/?cat=27)

[Володимир Земляний](#) (/?cat=28)

[Андрій Михайлик](#) (/?cat=29)

[Олена Росінська](#) (/?cat=35)

[Анастасія Шапоренко](#) (/?cat=43)

[Владислав Гончар](#) (/?cat=47)

[Василь Чепурний](#) (/?cat=48)

[Валентин Ткач](#) (/?cat=49)

[Артур Біров](#) (/?cat=51)

• У колі муз

- [За межею](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/za-mezheyu/)

[За межею](#)

Чи уявляєте українську комедію без шаблонного гумору

- [\(http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/dvolykyj-vitalik/\)](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/dvolykyj-vitalik/)

Дволикий «Віталік» (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/dvolykyj-vitalik/>)

Перша і єдина постановка п'єси українського драматурга

- [\(http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/viddani/\)](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/viddani/)

Віддані (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/viddani/>)

Роман Софії Андрухович «Фелікс Австрія» вийшов 2014

[Архів розділу »](#) (/?cat=8)

• Відео

Без ейджизму / короткометражка

• Читальня

- [\(http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/dekameronnist-yaroslava-orosa/\)](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/dekameronnist-yaroslava-orosa/)

«Декамеронність» Ярослава Ороса (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/dekameronnist-yaroslava-orosa/>)

Ярослав Орос не належить до письменників, чиї тексти читаються легко й швидко – навпаки, вони вимагають вдумливості та неквапливості, щоб зважити кожне

- [\(http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/sergij-romanyuk-rymuuu-koly-hochu-vykrychatysya/\)](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/sergij-romanyuk-rymuuu-koly-hochu-vykrychatysya/)

Сергій Мартинюк: римую, коли хочу викричатися (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/sergij-romanyuk-rymuuu-koly-hochu-vykrychatysya/>)

Український музикант, лідер луцького рок-гурту «Фіолет», громадський діяч і поет Сергій Мартинюк презентував свою дебютну збірку віршів «Реп'яхи», видану видавництвом «Фабула».

- [\(http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/aktaulna-istoriya/\)](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/aktaulna-istoriya/)

Актуальна історія (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/aktaulna-istoriya/>)

Сьомого листопада наукова громадськість згадувала славетного історика, філософа і громадського діяча, академіка Української Академії Наук Дмитра Багалія: у його 162-ий день

[Архів розділу »](#) (/?cat=42)

• ПІЛІГРИМ

- [\(http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/na-zazdryst-milanskym-muzejnykam/\)](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/na-zazdryst-milanskym-muzejnykam/)

На заздрість міланським муzejникам (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/na-zazdryst-milanskym-muzejnykam/>)

Музей якорів, шоколаду, звуку, музеї контрабанди... Звичайно, йдеться про Одесу, яку заслужено називають містом гумору, незаслужено забуваючи, що це ще й

- [\(http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/voyazh-u-rytmi-tantsyu/\)](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/voyazh-u-rytmi-tantsyu/)

[Вояж у ритмі танцю](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/voyazh-u-rytmi-tantsyu/) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/voyazh-u-rytmi-tantsyu/>)

Майже два місяці з балетною трупою подорожуємо Італією. Граємо вистави в різних містах країни. Порівняно з Україною вона здається мені крихіткою.

- (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/berlinske-novolittyta/>)

[Берлінське Новоліття](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/berlinske-novolittyta/) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/berlinske-novolittyta/>)

Воно не може не хвилювати: неймовірно привабливе і геть не схоже на решту європейських міст. Тут усе пройняте духом свободи! I

 [Архів розділу » \(/?cat=44\)](#)

• **Тусовка**

- (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/astanavitye-muzyku/>)

[«Астанавіте музику»!](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/astanavitye-muzyku/) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/astanavitye-muzyku/>)

Нема ж нахабству людей із сусідньої країни. Надто ж – нахабству людей публічних... Цього персонажа з його популярністю владоможці-імперці використовують, ніби

- (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/tina-spiva-i-pahne/>)

[Тіна: співа і пахне](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/tina-spiva-i-pahne/) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/tina-spiva-i-pahne/>)

«Я знаю, як творити пісні, а парфуми – це мелодія душі. Ось тому і виник задум про бренд не лише музичний,

- (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/ne-bitanga-ale-bosorkanya/>)

[Не «бітанга», але «босорканя»](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/ne-bitanga-ale-bosorkanya/) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/ne-bitanga-ale-bosorkanya/>)

Закарпатська співачка Аліна Паш виконує сольні пісні із етнічним міксуванням – народним вокalom, з діалектами у формі реп-читки. Втім у власному

 [Архів розділу » \(/?cat=32\)](#)

• **ВСЯК ПРО СВОЄ**

- (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/vinnytski-tayemnytsi-fyurera/>)

[Вінницькі таємниці фюрера](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/vinnytski-tayemnytsi-fyurera/) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/vinnytski-tayemnytsi-fyurera/>)

Як сьогодні пам'ятаю день, коли з татом і молодшим братом їхали подивитися справжні перегони. Мені [Читати далі...](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/vinnytski-tayemnytsi-fyurera/>)

- (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/spontanna-podorozh/>)

[Спонтанна подорож](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/spontanna-podorozh/) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/spontanna-podorozh/>)

«Якби подорожі були безкоштовними, ви б ніколи не побачили мене знову». Коли чуємо таке, починаємо [Читати далі...](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/spontanna-podorozh/>)

- (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/na-polyuvanni-sam-vidmak/>)

[На полюванні – сам Відьмак](http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/na-polyuvanni-sam-vidmak/) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/na-polyuvanni-sam-vidmak/>)

1986 року світ побачила перша книга циклу «Відмак» польського письменника Анджея Сапковського. Хто тоді гадку [Читати далі...](#) (<http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/na-polyuvanni-sam-vidmak/>)

 [Архів розділу » \(/?cat=36\)](#)

[Про проект \(#\)](#) | [Правила користування сайтом \(#\)](#) | [Правила використання матеріалів \(#\)](#) | [Повідомити новину \(#\)](#) | [Контакти](#) (http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/?page_id=1327&preview=true#.Vx9Rg_mLRqg)

Powered by [WordPress](#) (<http://wordpress.org/>) | Designed by: [seo service](#) (<http://www.seo.us.com/seo-services>) | Thanks to [seo company](#) (<http://www.seocompany.biz>), [web designers](#) (<http://web-design-studios.net>), and [internet marketing company](#) (<http://internetmarketing1.us>)